

Salba fermecată

Timpul... etern prezent, gravă descoperire a științei. Timpul, iluzie; apele lui nu se scurg devale, evenimentele, noi însine prinși în chihlimbarul lui ca musculitele din prețioasa răsină aurie... Cîmpie întinsă pe care încărcătorește aprinse ale istoriei, aceea a tuturor și aceea a fiecăruia dintre noi...

Putem să ne oprim și să culegem mărgăritarele împrăștiate de-a lungul acestui drum... Închipuit, mărgăritare lăsată însă și colo în basma văii, această vastă întindere în mijlocul căreia ne uităm nedumeriți de la un punct unde ni se năzare că am ajuns, dar de unde se pare că nu ne-am mișcat nicicind!

E un punct pe care l-am putea chema «zero», sau existență, sau absolut; nimic nu mai avem de făcut de aici înainte. De jur împrejurul nostru sunt răspândite mărgăritele ce s-au desprins din firul rămas acum gol.

Firul salbei fermecate!

Viața noastră...

Aducerile aminte, imaginile ce răsar din fiecare mică perlă lăsată

de-a lungul drumului, ca cenușa din poveste...

Și iată departe, departe, licărarea acelora desprinse printre cele dinții...

Un mărgăritar care oglindește în ceața lui de sidef imaginea vetustă a unui loc, a unei case, cum numai acolo se poate vedea: un șir de odăi, una lîngă ală asemănătoare unui vagon de tren, într-o grădină, îngustă și ea, de-a lungul ferestrelor acestui vagon.. la poartă, către stradă e o bancă. O scindură simplă bătută în cuie pe patru picioare; spătarul e gardul însuși, de lemn, vopsit verde pentru trecătorul obosit care vine încet pe caldarîmul bătut în pietre de rîu, rotunde. Întru că e o țară de oameni primitori; e țara mea în care m-am născut. Peste gard trece ramurile unui cais încărat. Chiar și fructele acelea aurii le poate culege drumetul ce trece pe strada pustie care nu cunoaște încă zumzetul motorului... În fund, în curte, coboară cele trei trepte din fața ușii o femeie tînără, frumoasă, pieptănătă cu

«streașină»; e îmbrăcată într-o rochie lungă, viorie, cu o fundă de catifea care scoboară de la gât pîna la picioare...

O altă mărgă:

Ca într-o oglindă mică, rotundă, zăresc spuma albă a unui rîu ce împrăștie cioburi de cer albastru în jurul bolovanilor cu brîuri spumegînde...

Pe maluri, prundișul alb adus de ape de-a lungul veacurilor... pietre rotunjite din rostogolirile fărîmelor de stînci, pornite din măruntările munților de cari istoria nu-și aduce aminte...

O cărare sbicită sus pe mal își desfășoară panglica printre tulpinele plăpînde ale «săpunelelor», acele flori mărunte, trandafirii, pe care le striveam în minuțele de copii ca să facem clăbuci... Rîul își desfășură cîntecul tainic și monoton, jos la picioarele noastre, tăiat încă și colo de siluete întunecate ale răchitelor... În depărtare, pe cer, se profilează un turn cu povești din alte vremuri și nume de neînțeles pentru noi: Sân Nicoară.

Din salba mea picură o altă pietricică: în sideful ei se limpezește imaginea de smaraed a unor păduri de brad, cu poiene de soare, cu iarbă smălătată cu garofi și clopoței albastri. O clopotniță cu acoperiș de tinichea vopsită roșu încis, sau poate numai ruginită, un arhondaric cu ceardac lung de jur împrejurul casei, un șipot străveziu ce taie mătasea verde a pajiștei, murmurînd pe sub podețul de lemn tăiat din trunchiul unui fag, iar în nisipul mărunt ce tiveste apele sprîntare, o înfricoșătoare forfoteală de mici... crocodili; salamandre cu pielea neagră înstelată de galbeni mărunti de aur. Un bărbat tînăr, cu obrazul încadrat de o barbă neagră, vine să ne scoată din bălăceala în apă de ceasuri întregi, de la scăldat, de unde ieșim cu buzele vinete și buricele degetelor încrețite... «Tata, tata, afară, ieșiti din apă!» Clopotele, atît de îndrăgite de el, își trimit dangătul de aramă pe podul de lumină roșie a amurgului...

O, dar mărgăritarele culese la malul mării! Tefvik cu căruciorul lui din care vindea înghețată cu gust de lapte afumat... fiica lui, drăgălașa Gevrié, despre care Tonitza spunea că are... călcăie de o mare frumusețe, Ionel Teodoreanu și «personajele» din «La Medeleni» în carne și oase, plimbându-se pe digul bătut de vînturi, gămăia unde dormea în umbra tainică a lui Alah mormintele cu turban de piatră la căpătăi... Gămăndurile de pe mare pe cari le vizitau înnoind zilnic, spețiind cormoranii ce poposeau pe ele din zborul lor de pradă; moibilele cari crestau linia orizontului, tainice locuințe de veci, din cine știe ce veac și ale căror popoare...

O, acea mare cu nume întunecat, cu apele ei sumbre, atât de dragă tatei și despre care mărturisește perla lui literară «Thalata, Thalata» cu aceeași tremurare în glas, de minunăție și de fericire, ca odinioară a Acheilor la zărirea scăpirilor ei...

Marea Neagră cu nisipurile ei de argint, din care salba vrăjită se îmbogățește și revărsă cu sidefurile șlefuite ale scoicilor, asupra dorului meu fără împăciuire, fără regăsirea mărgelelor împrăștiate, fiindcă nimic și nimeni nu le mai poate aduna... Nici o mîna nu mai poate înșira din nou mărgăritarele a căror lumină se stinge acum încet, departe de grumanjii unde au strălucit odinioară...

Lumina apusului, blîndă și aproape supusă marelui întuneric al noptii, palpită încă la răstimpuri cu licăriri de sub cenușa ce se aşterne împăciuitoare peste cîmpia imensă și eternă a timpului.

Se întunecă; cui să dăruiesc salba mea fermecată?

Luki Glaction

Panait Istrati scrittore romeno - francese

«Ho deciso a tradurmi da solo in romeno perché, prima di tutto, io sono e tengo ad essere romeno... perché, la mia sensibilità, realizzata oggi in francese per uno straordinario azzardo, sorge da un'origine romena. Prima di essere «prosatore francese contemporaneo», come è scritto sulla copertina della collezione «Rieder», io sono stato «prosatore romeno nativo». Queste parole possono sembrare strane dette da uno scrittore di grande successo in Francia. Ma leggendo attentamente